

Nieuwsbrief

Dit is de tweede nieuwsbrief van de 2^e jaargang van de Stichting Roodbont Fries Vee. Met deze nieuwsbrief willen we u op de hoogte brengen van de activiteiten van de stichting, haar donateurs en de fokkers van Roodbont Fries Vee. Wilt u deze nieuwsbrief ook ontvangen? Stuur dan een email naar srfv@hotmail.nl. Neem ook eens een kijkje op onze website www.roodbontfriesvee.nl

IN DEZE NIEUWSBRIEF...

De bedrijfsrapportage brengt ons naar Flansum, bij Irnsum in Friesland. Folkert is de stier die we deze keer onder uw aandacht brengen. De historie van de Friese Rode koeien krijgt zijn vervolg. Het DNA onderzoek is afgerond. Hier een korte samenvatting. In het blad Zeldzaam Huisdier van de SZH vindt u het hele artikel. En we hebben 2 nieuwe stieren in de genenbank.. Ook daar een bericht over.

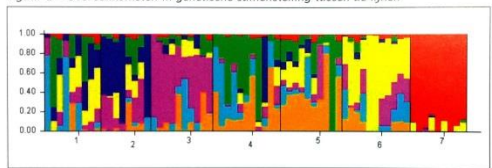
DNA-onderzoek maakt positie Roodbont Fries Vee duidelijk: overlap, maar toch uniek

De genetische samenstelling van het Roodbont Fries Vee vertoont overlap met die van het zwartbonte FH-ras, maar vertoont toch ook duidelijke verschillen. Dat is de belangrijkste conclusie van het DNA onderzoek (met 28104 SNP's = Single Nucleotide Polymorphisms) dat de SZH en het CGN met medewerking van CRV bij de Universiteit van Luik hebben laten uitvoeren.

DNA-onderzoek beantwoordt veel vragen over het Roodbont Fries Vee

Een tweede belangrijke conclusie is dat het Roodbont Fries Vee, evenals de MRIJ's, Blaarkoppen en FH's, een unieke bijdrage levert aan de Nederlandse genenpool van melkveerassen: Holstein Friesians, MRIJ's, Blaarkoppen, FH's en het Roodbont Fries Vee. Daarmee is dit originele roodbonte ras van Friese herkomst het bewaren waard. De Stichting Roodbont Fries Vee zet zich daar volledig voor in. Zij onderscheidt binnen het ras vijf lijnen. Maar de derde conclusie van het DNA-onderzoek was dat er nauwelijks gesproken kan worden van lijnenfokkerij, omdat er veel overlap in genetische samenstelling tussen de lijnen is.

Figuur 2 - Overeenkomsten in genetische samenstelling tussen de lijnen

DNA-onderzoek maakt de positie van een ras in een genenpool duidelijk en ondersteunt beslissingen om een ras te conserveren.

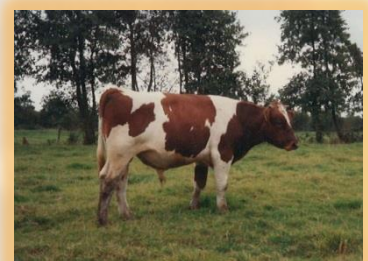
Voor meer informatie: www.cgn.wur.nl www.szh.nl en www.roodbontfriesvee.nl

VAN DE VOORZITTER

Een jaar als alle andere jaren? Nou nee: dat beslist niet. Waar de ene helft van Nederland (te) droog was (noorden), werd het zuiden en oosten overvallen door meer dan overvloedige regenval. Een jaar als alle andere jaren bij de Rode Friese Koe. Nee ook daar niet. Een jaar waarin we de nieuwe website lanceerden. (www.roodbontfriesvee.nl) en het DNA van onze koeien onderzocht werd, een jaar waarin embryo's werden gewonnen om de veestapel uit te breiden. Een jaar ook waarin we grens van de 500 vrouwelijke dieren overschreden. Kortom er gebeurt veel! En we hebben van een groep studenten van Van Hall adviezen gekregen hoe we de kwaliteiten van onze Roodbonte koeien beter kunnen promoten, met als doel de populatie te laten groeien. Tijdens de jaarvergadering zullen we daar over (laten) vertellen.

Durk Durksz,
Voorzitter Roodbont Fries Vee

Stier Folkert: Interessante bloedlijn

De stier Folkert is een zoon van Koos (v: Postma Klaas, vv: Jet Lolke) uit de bekende Jantje 810. Deze koe had een goede productie voor de tijd waarin ze leefde, met hoge gehalten (5.70-5.80% vet en 3.65- 3.84% eiwit). Jantje was een dochter van Woudhoeve 478. Een gewilde zwarte stier die de roodbontfactor had. Bestellen kan bij Jan Heeringa.

De rentmeester.

Het is een mooie zomermiddag in augustus. Friesland op zijn best. Blauwe luchten, witte wolken een stevige wind die over de weilanden blaast. Koeien, paarden en schapen die zich te goed doen aan het malse gras, dat weer groeien gaat na de stevige regenbuien. Een droge periode met prachtig zomerweer laten we even achter ons.

Op onze reis door Friesland komen we ergens tussen IJnsum en Rauwerd oftewel Raerd een afslag tegen met de aanwijzing naar Flansum. Een landelijk weggetje leidt ons tussen boerderijen door naar dit gebied. Aan het eind van de weg ontmoeten we Jaring Brunia- ondanks het iets koudere weer nog in zomertenuue- op het erf van zijn boerderij.

Een jonge boer van 28 jaar, die 4 jaar dit bedrijf runt, dat hij heeft overgenomen van zijn ouders en sinds 1 april 2014 weer is begonnen met melken. We wandelen genietend van de omgeving naar zijn gekleurde veestapel, die rustig in het weiland ligt te herkauwen. Aan de horizon zien we de kerktoren van Raerd met aan de andere zijde de boorden van het Sneekermeer.

Plotseling komen de koeien in de been, ze krijgen een strook vers gras. Handig rolt Jaring de haspels door het weiland die de schrikdraad herbergt en zorgt voor het systeem stripgrazen.

De veestapel bestaat voor het grootste gedeelte uit Fleckvieh dan FH zwart-bont, Montebiarde en nog enkele Blaarkoppen. Een mooie Fries Roodbonte met een kalf zorgt ervoor dat de veestapel met een gouden randje wordt getooid.

We wandelen al pratend terug naar de bedrijfsgebouwen. Een karakteristieke schuur met boerenzwaluwen en pakjes hooi op de zolder, dient als opslag voor de machines en soms als huisvesting van kalveren.

Een ligboxenstal is er voor de 50 koeien die nu op de boerderij vertoeven. De koeien komen binnen om gemolken te worden, ze krijgen van Jaring wat gedroogde pulp aan het voerhek en in de melkstal krijgen ze een grasbrokje aangeboden. De ligboxenstal biedt ruimte aan 70 melkkoeien en als het plan van Jaring slaagt zal deze over een jaar vol staan.

Omdat Brunia pas 1 april is begonnen met het melken op zijn bedrijf beschikt hij nog niet over melkproductiegegevens van zijn koeien. Graag zou hij straks naar 6000-7000 liter melk per koe willen met een zo laag mogelijke kostprijs.

De economie speelt ook op dit bedrijf een belangrijke rol. De zwartbonte FH en Fries Roodbonten nemen een speciale plaats in, in zijn hart. Ook bij Jaring stroomt het Friese cultuurbloed door de aderen. Maar mocht het zo zijn, dat het Fleckvieh meer rendement oplevert dan zal hij met dit ras verder gaan en dan mag een Friese Roodbonte nog op een speciaal plekje op het erf vertoeven omdat het een mooie koe is.

Wat beweegt een jonge man, die een geheel andere opleiding heeft gedaan om boer te worden.

Jaring heeft een opleiding voor rentmeester en hij was als zodanig ook werkzaam. Voor een rentmeesterskantoor was hij werkzaam op Epemastate in Ysbrechtum. Maar was hij wel gelukkig met het werk wat hij deed? Dat bleek op een

gegeven moment niet meer het geval te zijn. Als je om het uur op je horloge kijkt of de dag bijna voorbij is en je enige vriend een computerscherm is en je van de buitenlucht en natuur houdt dan is het tijd iets anders te gaan doen. Werken bij een oom die een boerderij naast die van zijn ouders had vond hij mooier dan op het kantoor. Het bedrijf van zijn ouders was er nog en hij hakte de knoop door om daar te gaan boeren. Maar dan wel volgens een bepaalde formule.

Kortom zo natuurlijk mogelijk boer zijn en om deze wens in vervulling te laten gaan koos hij voor het systeem van Pure Graze. Dit betekent dat de koeien zoveel mogelijk energie uit gras halen. Dit was ook de reden dat we met Jaring naar de koeien liepen omdat deze met het stripgras systeem 4 á 5 keer per dag een verse strook gras krijgen. Het morsen van gras blijft dan

tot een minimum beperkt. Ook is het de bedoeling dat de koeien in het voorjaar zo gauw als het kan naar buiten gaan en in de herfst zo lang mogelijk buiten blijven. Maar dit kan op de 40 ha kleigrond van Jaring nog wel eens wat problemen opleveren. Brunia levert de melk aan Farmel volgens het Pure Graze concept. Ook het vee wordt volgens deze voorwaarden verhandeld. Om aan dit systeem te voldoen moet men werken volgens het Pure Graze advies, hetgeen inhoudt: geen granen, mais, bestrijdingsmiddelen, kunstmest en antibiotica. Weidegang maximaliseren. Niet onthoornen. Dus eigenlijk geen middelen die tegen de natuur zijn.

Ook met het drachtig worden van zijn koeien probeert Jaring de natuur zo dicht mogelijk te benaderen. Volgens hem zijn de koeien het vruchtbaarst tijdens de langste dagen, dus juni. In deze maand worden zo veel mogelijk koeien geïnsemineerd. Daarna komt er nog 3 weken een stier bij. Dit jaar een FH stier bij de koeien en bij de pinken de Fries Roodbonte stier Ruters Jetmar zoon van Epke fan 'e Slinke gefokt door de Pater. Dit betekent dus dat de koeien in het voorjaar een kalf brengen. Jaring streeft naar een totale droogstand van zijn veestapel in februari/maart. De nieuwmelkte koeien kunnen dan een prima start maken in het voorjaarsgras. De geboorte van jong leven in maart, april en mei, overeenkomstig de grote natuur op aarde waar dan ook het jonge leven wakker wordt.

Brunia heeft ook een aantal van zijn akkers terug gegeven aan de natuur. De vogels genieten in een plas –dras gebied van een hectare. Kievitten, grutto's en tureluurs brengen hier met de aangrenzende weilanden hun jongen groot. Ook Brunia heeft een droom, een toekomstvisie. Een Perma-cultuur- een zelfvoorzienend ecosysteem dat meer rendement moet geven. Hij zou straks graag 250 kippen achter zijn koeien aan laten scharrelen die de mest en de grond bewerken en lekkere eieren leggen voor de handel. Ook droomt hij van fruitbomen in zijn landerijen op een logische manier geplant, die fruit en schaduw leveren.

Jaring laat je droom werkelijkheid worden. We hopen dat je met je Friese bloed in de aderen, de Friese Roodbonten laat winnen van het Fleckvieh, zodat je op je hoeve in Flansum als boer een rentmeester bent van de aarde.

Dankjewol, Douwe Leenstra en Stef Diever

NIEUWE STIEREN BESCHIKBAAR VIA DE GENENBANK

Skuster Hoatse KI code 083095

Skuster Hoatse is een Hille 57 zoon. Hille 57 is met Tetman als grootvader in beide lijnen in de lijn van de beroemde Blitseard Setskes Keimpe gefokt. Moeder Gerbrich 51 (v. Roel) is een koe van best type, uier, spenen en benen zijn goed. De bovenbouw kon even meer bespierd zijn. Zij heeft een lactatiewaarde rond 100 met hele hoge gehalten: 5.38 % vet en 3.78% eiwit over 8 lactaties.

Skuster Jan KI code 083096

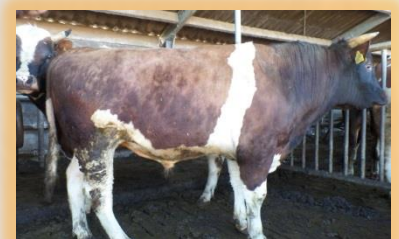
Skuster Jan is een Surfenne Douwe (v. Jet Teade) zoon. Moeder Maeike 93 (v. Grietje's Blijdorpe – een Kei zoon) heeft met een lactatiewaarde van 105 en 100 met prima gehalten (4,63% vet en 3,60 eiwit). Mooie bloedvoering om mee te fokken.

Beide stieren zijn gefokt door de Mts. Bouma – F. Wijnans in Skuzum (Idsegahuizum)

Op onze website staat een overzicht van alle stieren. www.roodbontfriesvee.nl en kies dan 'beschikbaar sperma'.

Neem voor een stieradvies contact op met Jan Heeringa (0519-571251), Siebe Reitsma (0515-231305) of Hessel Bouma (0515-231382).

Van de stieren Epke fan 'e Slinke, De Vennen Yoram, Jetse Goasse, De Vennen Rodeo en Sven is eveneens sperma beschikbaar. Bestellingen kunnen gemaild worden naar: srfv@hotmail.nl of bel met Jan Heeringa.

Historie deel 4: NIEUWE STAMBOEKNORMEN BODEN NIEUWE KANSEN

Dat de stamboeken voor zwartbonten lange tijd huiverig waren roodbonten uit zwartbonte ouders te registreren was niet verwonderlijk. De oude strijd tegen 'vreemde smetten' was men nog lang niet vergeten. Op het internationale stamboekcongres in 1964 (in Amsterdam) werd de roodbontfactor nog duidelijk als een 'ongewenste eigenschap' bestempeld.

De kentering kwam toen het Friese Rundvee-Stamboek – vooruitstrevend op dit gebied – het roer voorzichtig omgooide: het had immers al vanaf het begin een gescheiden stamboekhouding toegepast.

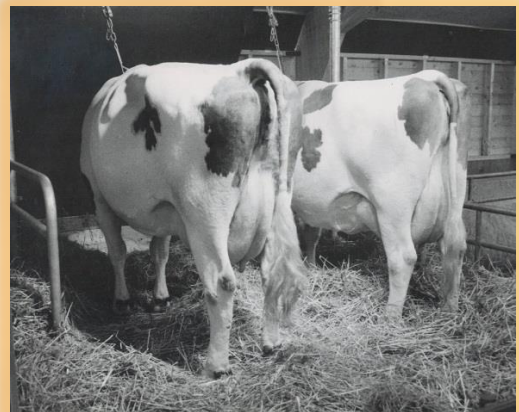
De roep om verandering werd groter, want het werd steeds duidelijker dat de roodbonte nakomelingen van enkele beroemde zwartbonte fokstieren in het anonieme circuit terechtkwamen. Bekend voorbeeld was de Noord-Hollandse fokstier Adema 21 van de Woudhoeve, die de stamvader werd van een keur aan zoons en dochters, die de roodbontfactor bezaten. Toen hun nakomelingen mochten worden geregistreerd kregen ze nieuwe kansen. Een verre nazaat als Woudhoeve 478 werd bij de Friese KI mee om deze reden een populaire fokstier.

Eerder, in 1962, was de stier Adema 469, uit de stal van de broers Durk en Klaas Knol in Hartwerd, preferent verklaard door het FRS. Hij was jarenlang eigendom van de KI-vereniging in Emmeloord en leverde op de keuring in Ommen aan de lopende band kampioenskoelien. Het was bekend, hij verhoogde de melkgift niet bij zijn dochters, maar daar stonden veel andere – destijds – kwaliteiten tegenover, zoals 'adel.' In het preferentschapsrapport werd opgemerkt: 'Het is bekend dat de stier de erfactor voor roodbont bezit.'

In Friesland steeg de kwaliteit van de roodbonten in de loop van de jaren snel. Een belangrijk signaal gaf het FRS-bestuur in 1977, toen ter gelegenheid van het 125-jarig bestaan van de Friese Mij van Landbouw op de tentoonstelling een keurcollectie van veertien koeien werd opgesteld. Twee ervan waren Friese roodbonten: een mooi gebaar.

De eerste, Aukje 28 van Klaas Kuiper uit Elahuizen was van het 'oude stempel', een dochter van de zelfgefokte stier Annema's Sietze. Ze was bovendien een prima producente: op 5-jarige leeftijd gaf ze 7390 kg melk met 4,44% vet en 3,54 eiwit in 290 dagen.

De rij werd gesloten door de 1,34 meter hoge Red Hill 3 van Homme de Groot uit Blessum. Een opvallende verschijning, die door veel bezoekers werd uitgeroepen tot de allerbeste koe van de hele keurgroep. Ze werd naderhand dan ook ingeschreven met 90 punten en ze noteerde als 7-jarige de volgende lijst: 9281 kg melk met 5,29 % vet en 3,41% eiwit in 316 dagen. Een werkelijke topkoe, waarvan de afstamming niet stond vermeld, maar waarvan gefluisterd werd dat ze zowel van vaders- als van moederskant Adema 469 in haar stamtafel had.

Toen zwartbonte stieren met de roodbontfactor ook officieel bij de roodbonten mochten worden gebruikt, opende dat vele nieuwe perspectieven voor de liefhebbers van het Friese roodbonte vee. Die werden gretig benut, want vijf jaar na die doorbraak van 1982 in Leeuwarden, vierde de vereniging van Friese roodbontfokkers VRF, het zilveren jubileum met een keuring in Oudkerk. De kwaliteit van de koeien, vooral ook die van de vaak verguisde uiers, werd hoog geroemd. En wat bleek: de Amerikaanse Holsteinstieren Hanover-Hill Triple Treath en diens zoon E-D Thor waren de belangrijkste vaders.

Ook het aanvankelijk zo terughoudende Amerikaanse stamboek was uiteindelijk door de bocht gegaan en zeker toen de MRIJ-fokkers de Holsteinmogelijkheden meer en meer gingen zien, werd Nederland de belangrijkste afnemer van sperma van Amerikaanse zwartbonten met de roodbontfactor.

Er was een nieuwe tijd aangebroken: fokkers als Jan Reitsma uit Driesum konden de concurrentie met zwartbontboeren aan. In Oudkerk was zijn bedrijfsgroep van tien roodbonten niet te kloppen. En tijdens het boelgoed van de emigrerende Johannes Kooistra uit Hoogeteintum werden voor de beste roodbonten enorme bedragen neergeteld. Het gevaar voor de échte Friese roodbonten dreigde.

Reimer Strikwerda

COLOFON: Redactie: Durk Durksz en Douwe Leenstra Fotografie: Douwe Leenstra Reportages: Stef Diever

Website: www.roodbontfriesvee.nl E-mailadres: srfv@hotmail.nl Twitter: [www.twitter.com/roodbfriesekoe](https://twitter.com/roodbfriesekoe) en www.facebook.com/roodbontfriesvee